

DOCUMENTELE DOMNIEI LUI MAVROGHENI AFILATE ÎN COLECȚIA MUZEULUI MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

dr. Grina-Mihaela Rafailă

Nicolae Petru Mavrogheni, fost dragoman al kapudanului flotei turcești, Gazi Husan pașa, este numit în tronul Țării Românești, mai ales la insistențele plenipotențialului Austriei, care își arătase preocuparea de a i se asigura refugiul în Transilvania, dacă ar fi fost nevoie. Însuși cancelarul Wenzel Anton von Kaunitz îi acordă lui Mavrogheni o oarecare considerație, în vederea menținerii sale în sfera de influență a Curții vieneze, iar pe de altă parte chiar domnul întreține aproximativ 40 de agenți greci la Viena, în timp ce alții îi transmiteau știri de la Berlin, Varșovia sau Sankt Petersburg.

De origine modestă, fiu al unui pescar din insula Paros, Mavrogheni era contestat și de către reprezentanții familiilor fanariote din Istanbul, care nu-l socoteau îndreptățit a deține domnia țării de la nord de Dunăre. Se spune că înainte de a fi numit în tronul muntean Mavrogheni ar fi fost marinăr pirat în Mediterana, însă atât familia sa cât și el sunt învăluite într-o aură de mister.

Înșiși boierii vârstnici ai Munteniei, în frunte cu spătarul Ianache Văcărescu, îl priveau cu suspiciune și neîncredere. Pentru a-și îndepărta eventualele obstacole necesită vor fi exilați și chiar a dorit să obțină de la Înalta Poartă un firman de pedeapsă a acestora cu moartea.

În plan intern Mavrogheni se va dovedi un om avid de bani, chiar și față de cei mușii oropsiți ai soartei. A dus o politică financiară abuzivă și de dispreț față de boieri și de o parte din sfetnicii lui. Faptele și apucăturile sale morale și intelectuale ne arată un om căruia îi lipsesc „*una sau vreo câteva doage*” cum se spune în popor, un individ fără scrupul, un fel de „*pozna a firii*” cum îl socotea poetul Ienăchiță Văcărescu¹. Era un maniac conștient, pornit spre cruzime și sălbatic schingiui, un nevrozat într-o stare de excitație intermitentă, un halucinat bizar, care în căldurile vedeniilor sălta spre mari, colosale și imposibile fapte, dar totdeauna căzu în năzdrăvăanii din cauza dezechilibrării facultăților sale². Printre acestea amintesc acordarea dregătoriei de clucer calului său sau plimbarea într-o trăsură trasă de patru cerbi cu coarnele de aur, înconjurat de cîhodari cu fuste albe

¹ G.I. Ionescu-Gion, *Nicolae P. Mavrogheni „o pozna a firii”*, Ed. Compania, București, 2008, p. 38.

² *Ibidem*, p. 39.

și ișlice rotunde, arnăuți și soitari, până la frumosul chioșc de la Izvorul Tămăduirii, în sunetul surlilor și tobelor, al meterhanalelor și tumbeluchiurilor.

În cursul războiului ruso-austro-turc (1787-1792) Mavrogheni se va alătura, cu o armată de 10.000 de oameni, trupelor otomane în luptele cu prințul Friedrich Josias von Saxa Coburg, și chiar va pătrunde în Moldova, în mai 1788, unde vor fi înfrânte unele unități habsburgice. În toamna anului 1789 armata marelui vizir Hasan pașa, la care se alăturaseră și oastea domnului muntean, va suferi o grea înfrângere în bătălia de la Mărtinești, jud. Râmnicu Sărat, pe 22 sept. În aceste condiții, prin intermediul episcopului Filaret al Râmnicului, domnul Mavrogheni va încerca, fără succes, să intermedieze un armistițiu între prințul von Saxa Coburg și kneazul Grigori Potemkin. La începutul lunii oct. Mavrogheni este nevoit să părăsească Capitala țării, pentru ca în luna următoare să treacă peste Dunăre, la Șiștov. În primăvara și vara anului următor atacurile întreprinse de domnul muntean în zona Calafatului au fost respinse de către austrieci, astfel că a fost silit să părăsească Oltenia. Moartea protectorului său, kapudanul flotei turcești, și mai apoi alegerea în funcția de mare vizir a lui Hasan pașa, care nu era tocmai prietenul său cel mai bun, va pune capăt vieții tumultuoase a lui Nicolae Mavrogheni prin execuția sa din 30 sept. 1790, pentru insubordonare față de Imperiul Otoman din ordinul marelui vizir.

Chiar dacă cea mai mare parte a domniei sale s-a desfășurat în timpul unui război, care a implicat trei puteri la acea vreme, acesta a avut răgazul de a ctitori biserica de la capul Podului Mogoșoaiei, cu hramul Izvorul Tămăduirii. Aici exista un complex de 16 ha., care cuprindea trei așezăminte: „*un foișor domnesc*” (o casă de agrement), biserica și „*vistieria apelor*” – rezervorul principal, unde se colecta apa de izvor care alimenta întreaga rețea de cișmele înființată de către domnitor. „*Casa de agremene*” era înconjurată de un parc amenajat după însăși planuri domnului, care dorea să-i fie o amintire vremelnică a palatului și a grădinii de la Therapia, de pe malurile Bosforului și ale Cornului de Aur. Grădina, calificată drept „*superbă*” era împodobită cu flori dintre cele mai diverse în timp ce pomii fructiferi delimitau aleile de preumblare. Lăcașul de cult cunoscut și sub numele de „*Biserica de la Capul Podului*”, va fi închinat mănăstirii Ecaton Dapiliani din ostrovul Paros.

Domnul Mavrogheni a contribuit și la dezvoltarea alimentării cu apă a Capitalei printr-un sistem de conducte, chiar dacă acest fapt este socotit modest și primitiv, și de care au beneficiat doar câțiva boieri ai vremii.

Colecția de Documente a **Muzeului Municipiului București** deține 19 acte, care provin din răstimpul domniei lui Nicolae Petru Mavrogheni, desfășurată între 26 martie/6 aprilie 1786 și 8/17 iunie 1790. Toate documentele sunt redactate pe hârtie folio sau difolio cu sau fără filigran. Avem și patru copii de documente, ce se regăsesc în două condici, respectiv: **Condică de zapise privitoare la moșiile Sinești**

sau Măineasca, jud. Ilfov, Cloșca, Rușii Balii, Creța, Mostiște, hotarul Rușilor la Colgeag, Obilești-Ilfov, Ulmi și Hodaia - Dâmbăvița, Turbeasca, vii la Aninoasa – Dâmbovița, în Dealul Cernăteștilor și Orlea, jud. Saac, munții Băbeanu și Dudele mici Dâmbovița, case locuri și prăvălii în București și Târgoviște, mori și Țigani intrate în stăpânirea casei doctorului Constantin Darvari. Dintre anii 1699-1841 (actele din 18 aug. 1786 și 22 sept. 1786) și *Condica moșii Andreșăști și Tătărăi a mării sale prințului Serbii Miloș Obrenovici* (actele din 23 sept. 1786 și 16 mart. 1787).

Majoritatea înscrisurilor se referă la vânzări: de vii în București; a unui loc de casă în Mahalaua Vișinii, din București; apoi prăvălii din fața Podului Șerban Vodă, construite pe locul Sfintei Mitropolii; părți de moșii vândute cu suma de 140 tuleri, sau a unei întregi moșii, a cărei valoare de tranzacție poate ajunge și la suma de 2.000 taleri, etc.

Domnul țării este întâlnit în calitate de emitent al unui pitac domnesc, prin care cere veliților logofeți să-i înștiințeze pe judecătorii celor trei departamente să se întrunească, numai dimineața, în locurile stabilite pentru a judeca toate pricinile rânduite cu poruncă domnească, urmărind „să se ferească foarte de strâmbătăși sau interese, ci dreptatea să o păzească judecându după sfânta pravilă și dupe obiceiul pământului”. De asemenea, primul om în stat dăruiește câte o măsură de apă boierilor săi credincioși – Scarlat Geceanu fost mare logofăt la 12 nov. și lui Constantin Știrbei fost mare clucer la 2 dec. 1786, și chiar meșterii suului erau obligați a da „ajutorul cel cuviincios ... cându va avea trebuință de vreun meremet și dă cureșenie”.

Deosebit este și hrisovul emis de către domnul țării la 6 oct. 1786, prin care se acordă scutiri de toate dările care vor ieși de la vistierie pentru două biserici bucureștene – una din Mahalaua Hagiului și cealaltă din Mahalaua Popii Dimii, ctitorite de către răposatul Misail monahul, ce fusese logofăt de taină. La ultimul lăcaș de cult ctitorul se preocupase și de ridicarea a 14 chilii „spre lăcuința a 24 femei sărace, obraze mai alese și călugărițe”, îngrijindu-se totodată de hrana și îmbrăcămintea acestora atât în timpul vieții, cât și după dispariția sa din această lume, când le orânduise „12 pogoane de vie, stupi și pivniță de piatră cu case, ce este la Poarta Domnească din sus, în Mahalaua Bălăceanului”. De asemenea domnul acordă dreptul de a lua de la vistierie câte 40 de taleri pentru ceară, tămâie și untdelemn, care să se împartă și săracilor de la chilii.

Actul este împodobit în frontispiciu cu stema Țării Românești ornată cu soluție de aur, care este încadrată de două scene religioase, respectiv „Sfânta Treime și Maica Domnului”, în partea dreaptă, și „Sfântul Nicolae și Sfântul Ioan Botezătorul”, în partea stângă. Litera inițială, scrisă cu chinovar și ornată floral, este încadrată într-un cartuș umplut cu soluție de aur. De asemenea titulatura domnească și alte cuvinte din corpul textului, cât și monograma domnească sunt

scrise tot cu soluție de aur. În partea de jos doi îngeri pictați susțin o panglică destinată semnăturii autografe a domnului. Din păcate partea de jos a solemnului act nu s-a mai păstrat, pentru a admira întreaga frumusețe dar și migala miniaturistilor cancelariei domnești.

Și arhiepiscopul și mitropolitul țării Grigorie II confirmă la 22 iulie 1786 vânzarea de către Paraschiv cojocar împreună cu soția sa, Mărgărita, a celor două prăvălii din fața Podului Șerban Vodă – București, lui Istrate Periețeanu, cu suma de 755 taleri, însă cu plata chiriei locului pe care erau acestea construite, întrucât aparținea Sfintei Mitropolii.

Membrii Sfatului domnesc sunt menționați doar într-un singur act, care poartă data de 6 octombrie 1786, însă apar și spații libere, întrucât nu sunt menționați deținătorii respectivelor dregătorii.

Acele prezente sunt validate cu sigiliu inelar domnesc în chinovar (nr. 37.427, 75.921, 95.653 și 95.654), dar și cu sigiliu inelar imprimat în cerneală neagră (doc. 6) sau cu semnături digitale ale celor prezenți la întocmirea tranzacțiilor.

1.

1786 aprilie 6

[Arhimandritis Ruduliotis Hrisanthos]¹

† Adecă eu, Costea cojocar dat-am adevărat zăpisul mieu la mâna dumnealui nașă-mieu, Ioniță. Precum să <să> știe că având eu cinci pogoane dă vie făcută din țelină dă [mi]ne² vie pe moșiia sfintei mănăstiri <a> Radului Vodă, care locu este din jos de biserica Foișorului, unde să numește Văduvoiu, alături cu viaa popei Dobre. Care locu fiindu măidanu și neputându [a-l]³ coprinde cu gardu m-am învoit cu dumnealui mai sus numitul nași-mieu dă i-am dat doo pogoane și jumătate ca să-l stăpânească dumnealui și copii dumnealui cu bună pace dă către noi. Și să aibă a da ceară la sfânta mănăstire <a> Radului Vodă de tot pog[ane]² anu câte o jumătate oacă ceară. Iar întâm<plă>ndu-se viaa atuncea să lipsească ceara și să aibă a da otașnică din doozeci de vedre o vadră fiindcă așa îmi este așăzământul la mănăstire după cum scrie și zăpisul ce-mi este dat de părintele arhimandritul ot Radu Vodă. Însă și toc<meală> ne-au fostu taleri 58, adică cincizeci și optu, care acești bani i-am luat toți deplinu.

Și pentru mai adevărata credință m-am iscălit mai jos ca să⁴ <să> crează. 1786 aprilie 6.

Eu, Costea, împreună cu soția mea, anume: Anghelina, vânzătorii.

Eu, popa Dobre ot Biserica Ianie vecinu, și <sunt> martor.

<Verso>: Banii vii de la⁴ Vitan.

M.M.B., nr. 12.383

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (24x17 cm.). Are copie mod. nedată.

Bibliografie: ed.: *Documente ...*, 1960, pp. 143-144 (nr. 88); facs.: *Documente ...*, 2006, p. 107.

¹ Semnătură autografă în lb. greacă.

² Scris peste altă slovă.

³ Se repetă în orig.

⁴ Ad. interlinear.

2.

1786 mai 3

† Adică eu, Dumitrașco, *sin* Iordăchiță Cărnulescu, dimpreună cu soția mea, Dobrița, dat-amu adevăratu zăpis «al» nostru la cinstită mâna dumnealui Dumitrașco Racoviță *biv vel* paharnic. Precum să știe că ne-am învoitu și de a noastră bună voie, de i-am vândutu dumnealui șase pogo«ane» de locu sterpu cu tufe, pogon câte taleri 5, adică cinci, [care facu]¹ taleri treizeci, care acești bani i-am priimitu pe toți deplin în mâna mea. Însă acest locu l-am datu dumnealui și eu din pogo«ane» ce le am înfundate, în hotaru dumnealui Homeștii, după cum arată loc«a»ia dumnealor boerilor hotarnici. Și l-am vândutu cu știre«a» tuturor rudelor și a răzașilor.

Deci, să aibă dumnealui a o² stăpâni cu bună pace de cătră noi și de cătră totu ne«a»mul nostru dumnealui, coconii, nepoți«i», strenepoți«i» dumnealui câți Dumnezeu îi va dăru.

Și când s-au făcutu acest zăpis au fost și alte obraze, care mai jos sânt iscăliți. Și noi pentru mai adevărată credință ne-am pus numele și degitele în locu de pecete ca să cre«a»ză. Maiu 3 *dni*, 1786.

Eu, Dumitrașco Cărnulescu dimpreună, cu soția me«a», Dobrița, am vândutu.

Ioneță popa, adeverez

[...]³, martur

Ianache Robe, martur⁴.

Și am scris eu, Mihalcea logofăt, cu zisa lor și «sunt» martor.

«Verso»: 1786 maiu 3. Zăpis«ul» lui Dumitrașco Cărnulescu pentru 6 pogoane de locu sterpu, tufe ce am cumpăratu de la el⁵.

M.M.B., nr. 13.668

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (29x20 cm.), o semnătură digitală în cerneală.

¹ Se repetă în orig.² Ad. interlinear.³ Indescifrabil.⁴ Semnături autografe.⁵ неа.

3.

1786 mai 19

Îw Николае ПетрѸ МаврогенѸ воеводѸ и господѸ

† Dumneavoastră veliților logofeți priimind domnescu nostru pitac să aveți a da în știre judecătorilor de la câte trele departamenturile cărora era orânduți judecători până acum. Ca dupe orânduiala ce au fost să să urmeze spre a să strânger toți la locurile cele orânduite pe toate zilele, dă dimineață, să caute pricinile ce li să vor rândui cu poruncile domni(e)i mele până vom vedea domniia mea a fieșcăruia slujbă și vrednicie să nu să contenească trebile judecăților sau să să zăbovească cevași. Ci dar pă fieșcare judecător chiemând deosebit să le arătați porunca domni(e)i mele ca să să ferească foarte dă strâmbătăți sau interesuri. Ci dreptatea foarte să o¹ păzească judecându dupe sfânta pravilă și dupe obiceiul pământului dă care să ni să facă anaforale.

Толико писах господства ми. 1786 maiu 19.

Procit vel logofăt.

Trecut în condică.

M.M.B., nr. 95.654

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (29,5x19 cm.), sigiliu inelar domnesc în chinovar.

Bibliografie: facs.: Documente ..., 2006, p. 108.¹ Ad. interlinear.

4.

1786 iulie 22

† Adecă eu, Paraschiv cojocariu dimpreună cu soția mea, Mărgărita, dat-am adevărat și credincios zapisul nostru la mâna dumnealui postelnicului Istrate Periețanu. Precum să să știe că avându noi doao prăvălii de vânzare în fața Podului lui Șarban Vodă despre gârlă, adecă trei stânjani și jumătate fața prăvăliilor și cuprinsul lor tot până în ulucelor lui Stoian croitorului vecinului din sus și până

în gardul lui Manole bărbieriu veci<nu>lui din josu și cu ulicioara, care iaste din păretele prăvăliilor mele până în păretele prăvălii lui Stoian croitoriu vecinului mieu și în fund până la gârlă. Le-am vândut mai sus numitului de a noastră bună voie și cu știrea veciniloru și a preasfinții sale, părintelui mitropolitului, drept bani gata, taleri șapte sute cinzeci și cinci, care bani i-am priimit toți deplin în mâinile noastre. Și aceste prăvălii sânt pă locul sfintei Mitropolii cu chirie la stânjăn pă an tuleri cinci, care să fie peste tot pă an taleri șaptesprezece și jumătate.

Și dumnealui să le¹ stăpânească cu bună pace atât de cătră noi [c]ât² și de cătră tot neamul nostru dumnealui și coconii dumnealui câți Dumnezeu îi va dăruî plătindu-și chiria la sfânta Mitropolie. Ș-alte zapise vechi nu am ca să¹ dau dumnealui, fiindcă le-am făcut eu întâi pă acest locu din nou, iar cât pentru pecetluit de chiria pământului s-au pierdut. Ci măcar de să va găsi de acum înainte³ peste zece s-au doaozeci de ani să nu să¹ ție în samă fiind pierdut de mine.

Și pentru mai adevărata credință [n]e-am² iscălit mai jos puindu-ne și degetele în loc de pecete ca să să crează. Care zăpis s-au și trecut în condica Depertamentului după poruncă. 1786 iulie 20.

Eu, Paraschiv cojocariu vânzător, adeverezu

Eu, Mărgarita, soția vânzătorului, adeverezu

Eu, Stoian croitoriu vecin, adeverezu

Eu, Manole bărbieriu vecin, adeverezu

Eu, Gavriil strugariu, martor

[popa Costandinu din Mahalaoa Popescului]⁴.

[Ioan diacon din ...]⁴.

Eu, jupânu Dama, martor⁵.

Și am scris eu, Grigorie dascăl от ГѢТН Ioan Nou, cu zisa și cu învățatura dumnealoru și <sunt> martor.

«Verso»: Cu aceast zăpis de vânzare <a> acestor prăvălii viind amândoă părțile, vânzătorul și cumpărătorul. Am întrebatu pă vânzători de au vândutu cu bună voia lor și de au priimit toți banii după cum în dos să coprinde. Și arată că și vânzarea au fost cu bună voia lor și toți banii i-au priimit. Pentru care am întărit și noi cu înscăliturile. S-au trecut și în mâna Dipertamentului. 1786 iulie 22.

Ioan C.? biv vel clucer

Alexandru vel stolnic

Ștefan Cioranu serdar

Iani? biv vel sluger

Andonie Fotino

Matei șătrar⁵.

Trecut în condică, Costandin logofătul Depertamentului.

M.M.B., nr. 69.836

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (33,5x24,5 cm.), 4 semnături digitale în cerneală.

Bibliografie: ed.: *Documente ...*, 1960, pp. 144-146 (nr. 89); facs.: *Documente ...*, 2006, p. 108.

¹ Ad. interlinear.

² Scris peste altă slovă.

³ **ИННАНТЕ.**

⁴ Semnătură autografă în lb. greacă. Tradus după ediție.

⁵ Semnături autografe.

5.

1786 iulie 22

Григоріє милостію Божію архиєпископ митрополитъ 8(н)гр<овлахиин>

† Adeverim cu acestu pecetluit al nostru la mâna lui Istrate Periețeanu postelnicel. Precum să știe că Paraschivii cojocarul dându-i-să locu dintr-al sfintei Mitropolii cu pecetluit pă Podu lui Șarban Vodă, ce să numește din locul paharnicului Canelilu măsurat cu stânjănul. Însă în față la podu stânjăni trei și jumătate, iar lungul din podu până în apa Dâmboviței stânjăni 10, palme trei, cu așăzământ să dă pă anu chirie la Mitropolie de stânjăn ce iaste în față la podu câte taleri cinci, care facu peste tot taleri 17, 60. Pă care locu făcându-și numitul Paraschiva doao prăvălii în față la podu și doao case din dosu tot întru-nvălișu le-au stăpânit cu bună pace până acum. Iaru acum făcându-le vânzătoare cu tocmeală prin zapisu le-au vândut numitului în taleri 755, adică lei șapte sute cincizeci și cinci. Pentru care zapis și tocmeală viind amândoi înaintea¹ noastră dă ne-au făcut știre ca dă bună voie să dăm banii să să ia pă seama sfintii Mitropolii bine, iaru dă nu să-i facem numitului cumpărătoru așăzământ pentru chirie.

Deci, noi după ce am văzut zapisul vânzării nefiind sfintei Mitropolii dă trebuință o am lăsat pă seama numitului Istrate Păriețeanu postelnicel cumpărătorul să și-o stăpânească răspunzându-și chiriia locului, iar sfânta Mitropolie, adică la începerea anului taleri taleri optu și un zlot banii pe jumătate și la împlinirea jumătății de anu ceilalți bani pă jumătate taleri 8, 90. Și de va pune vinu și rachiul să vânză ori scaun dă carne dă va face să aibă a da deosebit havaet la Mitropolie după obiceiul.

Deci, daru răspunzându-și chiriia locului pă dăplin la sfânta Mitropolie și la soroace să-și stăpânească prăvăliile cu casele în pace. Iar nefiind următoru cu plata chiriei la soroace, atunci Mitropolia ca o stăpână să aibă a-i sfărâma prăvăliile cu

case cu tot să rămâie locul slobod să-l dea altui chiriașu bun, ce va plăti chiria locului la vreme și la soroace fără pricină.

Că așa ne-au fost așăzământul precum și deosebitul său zapis ce-au dat la Mitropolie arată.

Aceasta scriem. 1786 iulie 22.

M.M.B., nr. 69.837

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (21x16 cm.), sigiliu inelar în cerneală.

Bibliografie: ed.: *Documente ...*, 1960, pp. 146-147 (nr. 90); facs.: *Documente ...*, 2006, p. 108.

¹ ИНАННТЪ.

6.

1786 septembrie 22

Încredințez cu acest zapis al nostru la mâna dumneaei cocoanii Saftii Voinească. Precum să știie că vânzându-i un loc de casă la București, care locu imi este rămas de la tată-mieu dupe cum mai pe largu scrie în zapisul cel de vânzare. Și fiindcă în tocmeala ce am fost făcut cu dumneaei mi-au fost dat peste banii ce scrie în zapis și un loc de casă cu pivniță de piatră aici, în Târgoviște, în Mahalaoa Sfântului Nicolae. Și acum trebuindu-mi bani ca să împlinescu banii ce mi-au dat judecata ca să-i împlinescu popii lui Soare. Am venit la dumneaei și m-am învoit și pentru acest loc de casă de aici și mi-au dat taleri 30 și au rămas pivnița cu locul să stăpânească de dumneaei, pentru că eu mi-am luat toți banii deplin atât tocmeala ce scrie în zapisul nostru locul din București cât și pentru această pivniță cu locul ei de aici pentru care răspunde acestu zapis.

Drept aceasta am dat acest zapis la mâna dumneaei precum să știie că n-am a mai cere de la dumneaei nimicu, nici banii, nici locu de casă, ci numai să stăpânească cu pace atât loculu nostru din București cât și celu de aici, de care scriu în zapis, de cătră noi și de cătră tot neamul nostru în veci.

Și pentru încredințare ne-am pus numele și degetile mai jos ca să crează. 1786 septemvrie 22.

Eu, Radu, sin Dumitru căpitan, adeverez.

Eu, Calița, muma Radului, adeverez.

Eu, Mateiu Pela, soțul Caliții, și tată vitrigu Radului, adeverez.

M.M.B., mss. 81.666, nr. 103, f. 69. Hârtie cu filigran (35,5x23,5 cm.).

7.

1786 august 18

Adecă eu, Radul, *sin* Dumitru căpitan *ot* București, dimpreună cu mumă-mea, Calița, dăm acest credincios zapis al nostru la mâna dumneaei jupănesii Saftii a dumnealui *biv treti* logofăt Cârstea Voinescul, *i* la mâna surorii dumneaei, Mariuții postelnicesii. Precum să știiie că având un loc de casă la București, în Mahalaoa [Bis]ericii¹ Vișinii. Care locu este rămas de la tată-mieu, Dumitru căpitan, fiindcă mumă-mea s-au căsătorit al doilea și acel mai sus numit locu mi-au rămas mie. Care locu nefiindu-mi mie de trebuință și având trebuință de bani pentru ca să-mi răscumpăr prin judecată o viaie a mumă-mii de zestre, ce o au vândut-o tată-mieu celu vitreg. Care vie este cumpărată iar de dumnealor mai sus numitele și o au dat-o de pomană zestre mumă-mea, fiind fată săracă și cu dumnealor rudenie.

Deci, mai căzându-să dumnealor a cumpăra mai sus numitu locu fiindu vere cu mumă-mea și mie mătușă am venit și am tocmnit locul din București și cu o cășcioară vechie dizgrădită, numai învălită cu buruiani, în taleri 140, adecă una sută patruzeci. Și mi-au dat și un locu de casă cu pivnicioara de zidu, în Mahalaoa Sfântului Nicolae aici, în Târgoviște, care bani priimindu-i deplin în mâinile noastre cum și locul ni l-au dat supt stăpânire.

Deci, să aibă și dumnealor a stăpâni mai sus numitul locu din București cu bună pace de către noi și de către tot neamul nostru cu bună pace în veci dumnealor și tot neamul dumnealor să facă ce va vrea pă dânsul. Acest locu este pă de o parte pă lângă un locu al ceașului Ioniță Roșu, care din locul nostru este o bucată împesurată de dumnealui, de altă parte este dumnealui Pantazi Serezli *biv velu* []² cum și dumnealui s-au întinsu cu îngrăditul. De altă parte cu Mihaiu căpitan Târgoviștean, unde și dumnealui s-au întinsu cu fundul grădinii dumnealui. Ci dumnealor va descoperi prin vecinii ce știu acelu locu cum s-au stăpânit și vom îndrepta [fiindcă noi am vândut locul]³ după cum [iar]¹ am stăpânit când ne aflam cu șaderea în București.

Și la această tocmeală fost-au preoți *i* alte obraze, care mai jos să vor iscăli. Și noi pentru credința ne-am iscălit mai jos pentru ca să să crează. 1786 avgust 18.

Iordache B[]⁵.

Eu, Radu, *sin* Dumitru căpitan, vânzător.

Eu, Calița, muma Radului, vânzătoare.

Eu, Mateiu, soțul Caliții de alu doilea, vânzător.

Și am scris eu, Panaite băcanu, cu zisa Radului și a părinților lui și «sunt» martor la această vânzare.

M.M.B., mss. 81.666, nr. 115, f. 81. Hârtie cu filigran (35,5x23,5 cm.).

¹ Scris peste alte slove.

² Loc alb în text.

³ Se repetă în text.

⁴ Citire probabilă.

⁵ Indescifrabil.

8.

1786 septembrie 23

Ио Николае ПетрѸ Маврогени воевод Божію милостію господар земле

БлаѸискои

S-au cercetat și de cătră domniia mea cu divan pricina aceasta și găsim alegerea sfințiilor sale, părinților arhieriei, și a dumnealor boierilor veliți întru toate dreaptă și cu bună orânduială făcută.

Drept aceia am și întărit-o cu domneasca noastră pecete ca boierii hotarnici ce să vor cere de amândoaș părțile spre a merge la fața locului să urmeze întocmai cum să coprinde mai jos. 1786 septemvrie 23.

Procit vel logofăt.

печете господ

Prea înălțate Doamne,

Clucerul State Halepliu cu jalbă cătră măriia ta zice că după judecata ce au avut cu slugeru Varipate înaintea preasfinții sale, părintelui mitropolitului, și a sfințiilor sale, părinților episcopi, pentru [500]¹ stânjini din moșiia Tudorești, ce-i are soacra clucerului luați drept lipsa zestrilor și să hotăraște ca să să protimisească mai întâi clucerul aș lua stânjini [500]¹ ai săi. Și apoi ce va mai rămânea să ia slugeru fiindcă mai întâi soacr«e»i clucerului i s-au dat pentru lipsă de zestre și apoi au vândut slugerului. Nici până acum nu s-au făcut această urmare ca să i² să fi ales și să i² să fi împlinit acei stânjini cinci sute cum să vede înapoi. Și cere ca să i² să deosibească, să știe pă unde să și-i stăpânească de acum înainte de cătră slugeru. După a căruia jalbă vătaf de vistierie din luminată porunca înălțimii tale au înfățișat și înaintea³ noastră atât pă clucer State jăluitorul cum și pă sluger Scarlat Varipate de care să jăluște. Și față fiind amândoaș părțile am cititu și noi această anafora a preasfințiilor sale, părinților arhieriei, care o văzum făcută cu bună orânduială după pravilă și cu toată dreptatea pentru că nu drept lipsă de zestre sau dă zestre precum este dată clucerului State. Ci amândoi deopotrivă cumpărători de ar fi fost iarăși să protimisea după toată dreptatea ca mai întâi cumpărătoru cel dintâi să ia suma stânjinilor deplin și ce apoi va mai rămânea să ia cumpărătorul cel după urmă cu cât mai vârtos că la soacra clucerului acei stânjini [500]¹ sânt dați dreptu lipsă de

zestre, care în urmă au dat-o și soacră-sa zestre bună fii-si ce o² ține clucerul și dați mai nainte decât vânzarea la slugeru.

Deci, să fie luminată porunca mării tale să li să orânduiască boieri hotarnici pe care îi va cere și o parte și alta, care după ce vor merge în fața locului cu portărel de aici, fiind față amândoa părțile să strângă și pe toți vecini¹ împrejurenii cu scrisorile ce vor fi având.

Și mai întâi să aleagă toată această moșie Tudorești de cătră toți vecini¹ după împrejur și după ce va alege semnele și hotărările ocolului aceștii moșii de unde și până unde este. Apoi să aleagă mai întâi acei stânjini [500]¹ ai clucer¹ului State, ce-i are dă zestre, și să-i deosibească cu semne și cu pietri. Și ceilalți stânjini ce vor mai prisosi să-i dea slugerul Scarlat.

Și cându nu i² să va împlini toți stânjinii după zapis, ce-i are de cumpărătoare pentru acea lipsă, să aibă slugerul aș căuta de la clironomi postelnic Ștefan Velisar cel ce au vândut cât n-au avut, iar pentru că ceru clucerul State ca să-i dea acei stânjini [500]¹ pe din sus iar nu pe din jos. La aceasta de va fi precum slugeru arată cum că au avut emfitefsis pe partea din sus, adică namestii, case și heleștiu nu să cuvine clucerul a-l muta la partea din jos de vreme ce n-au pricinuit cându au făcut acele namestii.

Ci iarăși orânduți¹ hotarnici să cerceteze și de va fi având slugeru emfitefsis pe partea din sus să dea clucerului State acei stânjini [500]¹ dăplin în partea din jos ca să rămâe partea din sus supt stăpânirea slugerului.

Iar hotărârea cea desăvârșit rămâne a să face de cătră înălțimea ta. [1786]¹ iulie [10]¹.

Vel ban.

Ștefan vel dvornicu.

Ianachi Văcărescu vel dvornicu.

B<arbul> Băleanul vel logofăt.

Vel logofăt.

Procit treti logofăt.

M.M.B., mss. 27.429, nr. 9, f. 147-150. Hârtie cu filigran (35x23,5 cm.).

¹ Scris cu slovo-cifre și cu cifre arabe.

² Ad. interlinear.

³ ИМАННТЪ.

Іѡ Никлаѣ Петрѡ Мавроген воевод Божію милостію господар земле
Бла҃х(искоє)

Cei ce săvârșescu bunătățile cele de suflet folositoare și plăcute lui Dumnezeu nu numai în viața aceasta să laudă și să binecuvintează, ci și dupe petrecaniia lor le rămâne nume nemuritoare și pomeniri vecinice și sufletele lor în [lă]cașurile¹ dreptilor să învrednicescu multe² dar bunătăți sântu cu care poate omul aș dobândi sufleteasca mântuire în cea mai mare iaste milosteniia c[e să]¹ face atât la sfintele lui Dumnezeu lăcașuri și mai vartos la săraci, la bolnavi și la scăpăt[a]ți¹. Pentru că milosteniia iaste vârful celoralalte b[u]nătăți¹ dă răzbate cerul și răzbește tocmai la scaunul mării lui Dumnezeu și celui ce face milosteniia îi zidește lăcaș în cer și-l face moșnean împărății cerești și multă îndrăzneală îi face către Dumnezeu dă vreme ce însuși Domnul Nostu [Iisus Hristos]³ să cheazășuește zicând „că orice a-ți făcut unuia dintru acești mai mici frați Mie a-ți făcut”. Și așijderea și după cuvântul Sfântului Ioani [ce]¹ face pentru milostenie la atâta înălțime zice suie pre om milosteniia.

Drept aceia și eu ro[b]ul¹ Stăpânului meu, [Iisus Hristos]³ și Dumnezeului a toată făptura, [Io Nicolae Petru Mavrogheni voievod]³, răvnitor fiind aceștii mari făceri de bine și voioși a întări cele de cuviință date mili pe la sfintele lui Dumnezeu lăcașuri întru slava a Sfânt Numelui Său și întru pomenirea noastră aflat-am domniia mea și pentru răposatul Misail monahul, ce au fost logofătu de taină, cum că încă din mică vârstă [...] au slujăt domnilor și țării până la vârsta bătrâneților. Și cugetând la cele de Dumnezeu plăcute cu a sa agoniseală au înălțat doao sfinte biserici aici, în București, săvârșindu-le cu toată podoaba lor. Una, ce să chiiamă Mahalaoa Hagiului, la care să cinstește și să prăznuește hramul Preacuvioasii Maicii Noastre [Parascheva]³ și Sfinții Mari Voievozi [Mihail și Gavriil]³. Altă biseric[ă]¹, ce să numește Mahalaoa Popii Dimii, la care să cinstește și să prăznuește hramul Preasfintei Precuratii Stăpânii Noastre de Dumnezeu Născătoarei și Pururea Fecioarii [Mariei]³ i Sfântul slăvit[ul]¹ Prooroc Înaintemergător și Botezător [Ioanu]³ și Sfântul părintele nostru [Nicolae]³, arhiepiscopul Mirelor de la Nicheia, făcătorul de minuni. Unde au făcut și 14 chilli spre lăcuința a 24 feme(i) sărace, obraze mai alese și călugărițe a căroră hrană și îmbrăcăminte tot Misail monahul au avut purtare de grijă în viața sa. Cum și dupe sfârșitul său le-au orânduit 12 pogoane de vie, stupi [ș]i¹ o pivniță de piatră cu case ce este la poarta domnească din sus, în Mahalaoa Bălăceanului.

Și altu cuviincioasă purtare de grijă și chiverniseala acelor sărace cum și a bisericilor ne înștiințăm că să păzește pe deplin până astăzi precum să afla. Și cându era în viață răposatul Misail monahul dă către nepotă-său, boierul domni(e)i mele Panait biv căpitan za lefecii, cel care l-au lăsat epitrop și chivernisitor numitelor biserici și acelor sărace

Deci, fiindcă pe lângă această orânduială ce au făcut acel răposatu au avutu și mili domnești, adică a scuti drepte bucate, stupi *i* rămătorii ce va avea de dijmăritu și de vinărici vinul ce-l va face în vii și aicea, în București, pivnița de la Poarta Domnească din sus scutită de fumărit, de cămănărit, de vamă, de vin domnescu, de ortul vătășăscul și de toate alte angarii ca să fie pentru vânzarea vinului *i* a rachiului spre chiverniseala acelor sărace.

Așijderea să scutească la vremea oeritului cu pecetluitu domnescu oi doaă sute și la vremea văcăritului dă s[ă v]a¹ întâmpla dupe vremi să scutească vite doaăzeci, care vite sânt de arătura bucatelor, ce sântu de hrana acestor sărace peste an să ție și [...]zeci¹ dărvari scutiți d[ă] toate dăjdiile¹ și orânduelile câte este de la vistierie peste an în țară, cari-i sântu pentru adusul lemnilor de la chilli și pentru altă poslușanie. Și să ia de la vistierie la amândoaă bisericile pe an taleri optzeci, de biserică câte taleri patruzeci, însă de patru ori într-un an la fieșcare hram câte taleri doaăzeci pentru ceară, tămâie, untulemnu și să împartă și săracelor de la chilli.

Și, iar să ia pe fieșcare an cu pecetluit domnescu bolovani sare una sută *i* ocă sare doaă mie de la Ocna Telega.

Așijderea să ție și un om, care iaste rânduitu isprăvnicel, spre strângerea roadelor și poslușanie la acele sărace scutitu și apăratu de toate dăjdiile și orânduilele vistierii, pe care-le să-l ducă înaintea dumnealui *vel* vistier și să-i dea răvaș pe chip de adeverință, precum pentru toate aceste mili ce mai sus arată neadeveritu domniia mea atât din hrisovul domni(«)i sale Costandin Vodă Mavrocordatu cât și din hrisoavele tuturor fraților domni ce au stătutu de atunci și până acum.

Dreptu aceia și domniia mea m-am milostivit de am înoitu toate milile acestea printr-acest hrisov al domni(«)i mele ca să să păzească nestrămutatu. Și fiindcă mai sus numitul epitrop și ctitor Panaitu *biv* căpitan *za* lefecii cugetând la cele de Dumnezeu plăcute cu a sa agoniseală s-au îndemnat de au prefăcut de piatră una dintr-aceste doaă biserici, adică cea din Mahalaoa Popii Dimii, ce era de lemn, în care să află și sfânta icoană a Preacuratii Stăpânii Noastre de Dumnezeu Născătoare și Preacuratei Fecioarei Marii făcătoare de minuni. Și au ziditu și chilli iarăși de piatră în care lăcuescu călugărițe și femei sărace, văduve a căroră purtare de grijă și căutare li să păzește totu de numitul ctitoru ca [ș]i¹ celoralalte. Iaru după moartea sa lasă epitropu iarăși din neam[u]i¹ său, mireni, iar nu călugări, fiindu biserică la care să află lăcuind călugărițe și sărace, văduve, precum pentru aceasta ne adeverim domniia mea din cartea preasfinții sale, părintelui nostru, mitropolitu al țării chiriu, chir Grigorie, ce este cu așăzământu pentru aceasta făcută de la *leat* 7183 <1675> iunie 1. Care au dat-o numitului ctitor cu volnicie să zidească biserica și chilliile acelea și să păzească așăzământurile și rânduelile ce prin cartea preasfinții sale coprind nestrămutatu, lăsând și preasfinția sa doi preoți ca să fie nespărați de rândul dăjdiilor preotesti

Deci, și domnia mea ne-am milostivit de am întărit cu acest hrisovu toate orânduile câte să cuprind în cartea preasfinții sale, părintelui mitropolitul, fiind toate cu bună orânduială făcute spre a să păzi în toată vremea neștrămutatu. Pentru care poruncim și pentru acei doi preoți i un diacon, ce vor fi la această sfântă biserică, să fie nebântuiți despre rândul dăjdiilor preoțești i de poclonul Mitropolii ca să poată sluji sfintii biserici.

Și am întărit hrisovul acesta cu însuși credința domni(«)i mele și cu a preaiubiților domni(«)i mele fii: Costandin voievod, Petru voievod. Și tot sfatul cinstiților și credincioși boierilor celor mari ai Divanului domni(«)i mele: pan Dimitrache Ghica *vel* banu, pan Nicolae Brâncoveanu *vel* vistier, pan Ștefan Prâșcoveanu *vel* *dvornec* de Țara de Sus, pan Ianachie Văcă[re]scu¹ *vel* *dvornec* de Țara de Jos, pan Grigorie Băleanu *vel* logofăt de Țara de Sus, pan Nicolae Filipescu *vel* logofăt de Țara de Jos, pan Costache Mavrogheni *vel* spatar, pan Costandin Filipescu *vel* postelnicu, pan []⁴ *vel* clucer, pan []⁴ *vel* paharnic, pan Aleco Văcărescu *vel* stolnec, pan Costache Racoviță *vel* comis, pan []⁴ *vel* sluger, pan []⁴ *vel* pitar.

Și ispravnecu pan []⁴ *vel* logofăt.

Și s-au scris hrisovul acesta la întâiul an dintru întâia domnie a domni(«)i mele aici, în orașul scaunului domni(«)i mele, București, la *leatul* 1786, în luna lui octomvrie 6.

Іѡ Николае Петрѡ Маврогени воевод, Божію милостію господар земли Влаское.

M.M.B., nr. 25.516

Orig. rom., hârtie folio (58x53 cm.), stema Țării Românești ornată cu soluție de aur și încadrată de două scene religioase „Sfânta Treime și Maica Domnului” și „Sfântul Nicolae și Sfântul Ioan Botezătorul”, litera inițială scrisă cu chinovar, în cartuș, ornată floral cu soluție de aur, titulatura domnească, monograma domnească scrise cu soluție de aur, doi îngeri încadrează o panglică colorată destinată semnăturii autografe a domnului. Pe ambele laturi actul este ornat floral cu soluție de aur.

Bibliografie: ed.: *Documente ...*, 1960, pp. 147-152 cu facs. (nr. 91); facs.: *Documente ...*, 2006, p. 109.

¹ Rupt în orig.

² мѡмте.

³ Scris cu soluție de aur.

⁴ Loc alb în orig.

10.

1786 noiembrie 12

† Милостію Божію, Їѡ Николаиѣ Петрѣ Маврогени воеводѣ и господѣ земле Влахисконе fiindcă niciun lucrul pre pământu nu să săvârșaste fără de voia lui Dumnezeu și fără de ajutorul Preablagoslovitei Stăpânii Noastre Născătoare(і) de Dumnezeu și Pururea Fecioarei Marii (a căriia Bună Vestire să prăznuiește la domnescul nostru scaun din Curtea Veche) același dar, ajutoru și putere a Preasfintei Stăpâni(і) Noastre au binevoit și însuși puterea sa au lucrat prin osârdiia și cheltuiala noastră de s-au adus întru podoaba acei din vechime obicinuită. Și după pravilă stare a domni(е)і, unde să află sfântul și dumnezeescul său lăcaș cinstindu-să în numele său și întru podoaba politii și îndestularea obștii Bucureștilor apele *ot* Crețulești făcându-să cișmele curgătoare atât în lăuntru Curții(і) și afară, din Poartă, cât și în deosebite locuri și părți ale politii. Iaru mai vârtos afară la câmpu dă marginea Bucureștilor în locul ce să numește la căpătâiul Podului Mogoșo(ае)і am rădicat o înfrumusețată zidire, făcându chioșchiu cu odăi și cu toată podoaba sus și jos și cu havuzuri, precum este de față văzut. Unde pot ajunge și toți lăcuitori(і) politie(е)і dă mergu pă josu fiind aproape și își fac priveala lor. Care atât această înfrumusețată zidire cât și toate apele le-am afierosit la însuși Dumnezeu, care le-au lucrat și au săvârșit acestea al căriia ajutoru îl cerem ca și la osebite ape *ot* Giuolești, iar și puterea sfinții sale să lucreze prin osârdiia și cheltuiala noastră a le aduce și pe acelea întru mai multă îndăstulare.

Deci, fiindcă dintr-aceste ape *ot* Crețulești care s-au adus am binevoit și din însuși proerisis al domni(е)і mele am cugetat ca să arătăm haru către dumnealui cinstit și credincios boerul domni(е)і mele Scarlat Grecean *biv vel* logofăt întru cinstea și îndestularea casii dumnealui și a tuturor oameniloru casii dumnealui cum și a împrejurașiloru mahalagii am dat daru dumisale această domneasca noastră carte ca să aibă una măsură de apă. Care măsură de apă să fie dumnealui volnecu a o metahirisi la casa dumnealui, pentru care hotărâm ca nici odinioară să nu i¹ să îmпуțineze, nici să i¹ să ia această măsură de apă, ci totdeauna să o aibă întreagă și fără de nicio <с>cădere, atât dumnealui cât va avea viață de la Dumnezeu, cât și după săvârșirea dumnealui să rămăe la casa dumnealui vecinică și nestrămutată ca un haru ce dintr-a noastră osteneală și cheltuială i-am făcut după volni(с)іа ce am avut pă a noastră dreaptă lucrare.

Dreptu aceia poruncim și dumneavoastră epitropiloru ce veți fi după vremi asupra cișmeliloru dăn București cum și ție suiulgi-bașa și meșterilor suiulgii și voă scutelnicilor ce sântei orânduți pentru șanțul cișmelilor nu numai să vă feriți a face după vremi vreo scădere la numita măsură de apă a dumnealui, ci încă și ajutorul cel cuviosu să aibă a da meșteri suiulgii cându va avea trebuință dă vreun meremet și dă curățenie.

Și am adevărit dumnealui harul acesta și cu însăși domneasca noastră carte.

И ис<правник> саам речеѣ господства ми. 1786 поемврие 12.

† Іѡ Николае Петръ Маврогени воевод, милостію Божію господар

† Іѡ Николае Петръ Маврогени воевод <m.p.>

Vel logofăt.

<Verso>: Doao seneturi pentru apa cișmelii.

M.M.B., nr. 95.653

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (29,5x19 cm.), monograma domnească și sigiliu inelar domnesc în chinovar.

Bibliografie: facs.: Documente ..., 2006, p. 110.

¹ Ad. interlinear.

11.

1786 noiembrie 18

De la¹ Departamentul Judecății de Cremenalion

† Din luminată porunca măriei sale prea înălțatului² nostru domn, Necolae Petru Mavrogheni voievod, prin zapcilăcul dumnealui *vel* armaș să înfățișă la judecată Vasile heraru țiganul cu cuviosul igumenul mănăstirii Negheștii, chir Iosifu, vechilu din partea prea sfinții sale, părintelui vlădica Drăstorean, ocărmuitor mănăstiri<i> Domniții Bălași. Așa zicând numitul Vasile țiganulu că ar fi născutu din Calița, țiganca mănăstiri<i> Domniții Bălași, cu un neam de altă lege și pritenderisea ca să fie țigan domnescu. Întrebându-să și numitul vechil zise că Calița, muma lui Vasile, au avutu bărbat pe Stan herarul țigan tot al mănăstirii luați de june cu fată și cu acel țigan este³ născutu numitul Vasile. Aduse și o mărturie, anume: Petre jimblarul, *sin* Toma, țigan al mănăstirii Domniții Bălașii, și văr bun după tată cu numitul Vasile, care-le în față zise și lui Vasile că s-au născutu în București supt stăpânirea zisei mănăstirii din Licsandra țiganca mănăstirii cu Stan herarul⁴ țiganul mănăstirii. Și că numitul Stan herarul, unchiu-său avea prăvălie la Bărăție și Vasile fiind ca de 3 luni, îl purta însăși el⁵ în brațe fiind mai mare decât Vasile, și cu dănsul au crescutu la un locu și supt stăpânirea mănăstirii până s-au făcutu Vasile la vârstă ca de ani 12.

Apoi l-au luat răposatul Sandul pitaru fiind fost pe acea vreme epitropu mănăstirii și l-au fost cununatu cu o Mariia, țiganca dumisale. Apoi după doi ani părăsindu-și țiganca s-au fost dus în țara turcească și tocmai în vremea trecutei răzmiriței au eșit în țară însuratu după altă țigancă sărbă, anume: Ivana, precum nici însuși Vasile la toate zisele lui Petre, vără-să nu tăgădui. Fără numai în cursa vorba cum Stan tată-său împreună cu țiganca lui aflându-să fugar în Giurgiv și

șazător în prăvăliia unui turc, acel turcu ar fi păcătuitu cu mumă-sa și l-ar fi făcutu pe dânsul. La care una că nu avu nicio dovadă, al doilea că și de ar fi fost cum bărfeia iarăși nu i¹ să da nicio ascultare pentru spurcăciuniia și preacurviia cioroaicii mume-sii. Căci după puterea cununiei el tot este fecior numitului Stan țiganul.

Peste toate acéstea să mai văzu la mâna vechilului chéar din partea numitului Vasile [o j]albă⁶ către dumnealui *biv vel* logofăt Manolache Brâncovean, prin care cu rugăciune să mărturiséște că este țigan al mănăstirii Domnișii Bălașii. Care jalbă citindu-i-să întru-ntâi tăgăduia, iar apoi puindu-l de față cu scriitorul, anume: Mirică grămăticu, n-au mai pututu tăgădui.

Drept aceia de la judecată să hotăraște sfânta mănăstire a Domnișii Bălașii să stăpânească pe numitul Vasile cu bună pace ca pe un bun și o[h]abnic⁶ țigan al mănăstirii.

Aceasta scriem. 1786 noemvrie 18.

D. Varlam

Mih<ai> Popescul

Dumitrache stolnicu

Barbu Corogârlean sluger⁷.

[]⁸.

M.M.B., nr. 30.731

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (29,5x19 cm.).

Bibliografie: ed.: Așezămintele ..., 1938, p. 143 (nr. 185).

¹ Ad. interlinear.

² *Милостію Божию.*

³ *ієстє.*

⁴ *херашѣл.*

⁵ *нел.*

⁶ Scris peste alte slove.

⁷ Semnături autografe.

⁸ Semnătură autografă în lb. greacă.

† Милостію Божию, Їѡ Николаіе Петръ Маврогени воевод и господар земле Влахисконе fiindcă niciun lucru pre pământ nu să săvârșaste fără de¹ vrerea lui Dumnezeu și fără de¹ ajutorul Preablagocestivei Stăpâni<i> Noastre Născătoare dă Dumnezeu și Pururea Fecioarei Marii (a căria Bună Vestire să prăznuește la

domnescul nostru scaun din Curtea Veche) același dar, ajutor și putere a Preasfintei Stăpânii Noastre au binevoit și însuși puterea sa au lucrat prin osârdia și cheltuiala noastră.

Deci, s-au adus întru podoaba acei din vechime obicinuită și dupe proastă stare « domni(e)i, unde să află sfântul și dumnezeescul său lăcaș cinstindu-să în numele său și pentru podoaba politii și îndăstularea obștii Bucureștilor apelor *ot* Crețulești făcându-se ceșmele curgătoare atât înăuntru² Curții și afară, din Poartă, cât și deosebite locuri și părți ale politii(e)i. Iar mai vârtos afară la câmp dă marginea Bucureștilor în locul ce să numește la căpătâiul Podului Mogoșoarei am ridicat o înfrumusețată zidire făcând chioșchiu cu odăi și cu toată podoaba sus și jos și cu havuz, precum este dă față văzut, unde pot ajunge și toți lăcuiitorii politii dă merg pã jos fiind aproape și își facu priveala lor. Care atât această înfrumusețată zidire cât și toate ape[le]³ le-am afierosit la însuși Dumnezeu, cari le-au lucrat și au săvârșit acestea al căruia ajutor îi cerem ca și la osebite ape *ot* Giulești iarăși puterea sfinții sale să lucreze prin osârdia și cheltuiala noastră a le aduce și pe acelea întru mai multă îndăstularea.

Deci, fiindcă dintru aceste ape *ot* Giulești am binevoit și din însuși proerisis al domni(e)i mele am cugetat ca să arătăm har către dumnealui cinstit și credincios boerul domni(e)i mele Costandin Știrbeiu *biv vel* clucer întru cinstea și îndăstularea casii dumnealui și a tuturor oamenilor casii dumnealui cum și împrejurașilor mahalagii am dat dar dumisale această domnească noastră carte ca să aibă una măsură de apă. Care măsură de apă să fie dumnealui volnicu a o metahirisi la casa dumnealui, pentru care hotărâm ca nici odinioară să nu să îpuțineze, nici să i¹ să ia această măsură de apă, ci totdeauna să o¹ aibă întrăgă și fără de nicio scădere, atât dumnealui, cât va avea viața de la Dumnezeu, cât și după săvârșirea dumnealui, să rămăe la casa dumnealui vecinică și nestrămutată ca un har ce dintr-a noastră ostenéală și cheltuială i-am făcut dupe volniciia ce am avut pã a noastră dreaptă lucrare.

Drept aceia poruncim și dumneavoastră epitropilor ce veți fi după vreme asupra ceșmelilor din București cum și ție suiulgi-bașa și meșterilor suiulgii *i* vooă scutelnicilor, ce santeți orânduți pentru șanțul cișmelilor nu numai să vă feriți a face după vreme vreo scădere la numita măsură de apă a dumnealui, ci încă și ajutoru cel cuviincios să aibă a da meșterii suiulgii în vreme când va avea trebuință dă vreun meremet și dă curățenie.

Și am adevărit domnia mea harul acesta și cu însuși domneasca noastră carte.

И исправник речеѡ господства ми. 1786 dechemvrie 2.

† Îw Николае Петрѡ Маврогени воевод, милостію Божію господар.

† Îw Николае Петрѡ Маврогени воевод <m.p.>

«Verso»: Cartea «lui» Mavrogheni pentru o măsură de apă.

M.M.B., nr. 72.921

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (32x22 cm.), monograma domnească și sigiliu inelar domnesc în chinovar. Are copie mod. nedată.

¹ Ad. interlinear.

² *инъднтрѣ*.

³ Rupt în orig.

13.

1787 martie 16

Încredințez cu acest zăpis al mieu la mâna dumnealui Iane Mănciulescu. Precum să știe că având o moșie dă zestre pă Moștiște, anume: Tudorești, însă cu un zăpis al lui Ștefan Velisarul de la *leat* 7151 «1743» martie 15 i o anafora a Departamentului de Opt cu *leat* 1782 iunie 12 și alta anafora a sfinților arhierii și a velișilor boieri cu hotărâre din divan fiind și întărită de măriia sa, Mavrogheni cu *leat* 1786 septembrie 23, prin care să coprinde pre larg toată pricina aceștii moșii. Pentru care avându eu trebuință de bani ca să cumpăr altă moșie în locul aceștii la locu de îndemână spre folosul nostru cu vecinătate tot într-acest județ unde și această moșie ce o¹ vânz este în *sud* Ilfov, prin tocmeală stânjinel *po* taleri patru, stânjini cinci sute, care fac taleri 2.000, adică dooă mii, care bani i-am și priimit toți dăplin. Care moșie ce am cumpărat-o în locul aceștii de zestre să numește Lucianca, lângă moșia mea Izvorani, stânjini 1.200 și dumnealui mai sus numitul să aibă a o¹ stăpâni cu bună pace această moșie ce i-am vândut-o atât dumisale cât și neamul dumnealui.

Și pentru credință am întărit cu pecetea și iscălitura mea acest zăpis a fi dă mare credință. 1787 martie 16.

pecete Efstatie [c...]² adeverează.

pecete Mariia [cât...]² vânzătoare.

Costandin Neculescu *biv vel* pitar, mărturie.

Ianache polcovnic, martor.

Procit Costandin.

[Costandin]³ polcovnic.

Vasilache [chi...]² polcovnic, martor.

(semnătură necunoscută), martura.

Viindu înaintea noastră amândooă părțile și arătându-ne atât dumnealui cluceru Efstatie vânzătorul că este vânzarea din bună voință cum și cumpărătoru Ene

Manciu că pentru a sa trebuință au cumpărat. Și văzând că în locul aceștii moșii, ce este de zestre, au dat numitul vânzător într-o stăpânire a soției dumnealui altă moșie, ce anume într-acest zapis să cuprindă. Pentru moșie s-au mulțumit și soția dumnealui cum să și vede zapis iscălit și adevărat cu pecetea dumneaei. Și fiindcă este dată voie de la praviile de a să strămuta și lucru de zestre cându să face îndestulare cu asemenea lucru ca să poată numitul cumpărător a stăpâni această moșie și ca o¹ vânzare bună și priimită de praviile am întărit și noi zapisul trecându-l și în condica domnească.

Aceasta. [1787]⁴ martie [16]⁴.

A. Greceanu.

G. A. *biv vel* sluger.

Andonie Fotino.

La 17 zile ale aceștii luni martie pă Nicolae logofețelu s-au înștiințat de la Departament și dumnealui cluceru Drăghicean Otetilișanu ca un vecin ce să protimesește sau să dea bani sau să să iscălească. Și ceru sorocul cel orânduit de praviile la cei ce au protimis de zile treizeci.

Deci, nedându banii până la acel sorocu să aibă Manciu a stăpâni cu pace aceasta.

Andonie Fotino.

După hotărârea mării sale, lui Vodă, am priimit taleri 2.000, adică două mii banii după moșia Tudorești și i-am dat dumisale sârdarului Dinu Varlam zapisul cumpărătorii atît și un zapis al lui Ștefan Velisaru cît și o carte de judecată a dumnealor veliților boieri întărită și de măriia sa, domnul Mavroghenie, cu *leat* 1786 septembrie 23 și o carte de hotărnicie iar cu *leat* 1780 aprilie 15 și o ocolniță cu *leat* 1787 iscălită de Dumitrache *biv vel* clucer za arie. Fiindcă aceste scrisori am avut, iar altele nu.

Și pentru credință m-am iscălit spre încredințare. 1792 ghenarie 28.

Gheorghe Iane Mangul.

(două iscălituri de martori necunoscute).

M.M.B., mss. 27.429, nr. 10, f. 150-152. Hârtie cu filigran (35x23,5 cm.).

¹ Ad. interlinear.

² Indescifrabil.

³ Semnătură autografă în lb. greacă.

⁴ Scris cu slovo-cifre și cu cifre arabe.

14.

1787 mai 26

† Adecă eu, Matei logofăt încredințez cu acest zapis al meu la mâna mătușă-mii, Ecaterinii prezv<itera>. Precum să știe că la moartea răposatului unchiu-mieu, Șarban paharnic Hulubeiu, lăsându un locu de casă cu o casă veche în Mahalaua Sfintei Vineri, răposatului tatălui meu, Matei cântărețul, i răposatul unchiu meu, popa Thomii, fratele tatălui meu. Acum vrându ca să ni-i împărțim acelu locu am dat jalbă mări<e> sale, lui Vodă. Și fiind orânduți la dumnealor veliți *dvornici*, dumnealor au orându it doi *vtori* vornici ca să-l împărță acelu locu. Și viindu numiții *vtori* vornici după obicei au tras locu. Și din tragere<a> dumnealor ne-am învoit între noi și mătușă-mea au luat [...] dumnealui logofăt Neculae, *sin* tipograf, stânjăni șapte și jumătate și trei palme atât despre pod chir [...]lului¹ cât și despre Podul Vergului.

Și eu am luat din locu dumneaei spre locul dumnealui sârdar Gligore Alecseanu i spre locu jupânului Velico băcan cu casa dimpreună. Și așa au rămas și mătușă-mea mulțumită după cum adeverează și dumnealor *vtori* vornici la trăsurile ce au făcut. Și pentru ca să² <să> știe stăpânirea pă unde să stăpânească fieștecare-le, dumnealor *vtori* vornici au pus și semne. Și eu am datu acest zapis ca să-și stăpânească locu ce i² s-au venit cu bună pace atât de către mine cum și de către frate-mieu, Gheorghe. Iar de care cumvași nu ne vom ținea de această învoială și vom cere vreo judecată să nu să² ție în seamă măcaru și frate-mieu de să va scula să răspunzu eu.

Și pentru adevărat am rugat pă vreo câțiva boieri mahalagii de au întărit cu iscălitura. Și am iscălit și eu mai jos să crează. 1787 maiu 26.

Matei logofăt, adeverez

Iar lemnele casii i le-am dat mătușii-mii ca să și le² arunce dumneaei.

[]¹.

Neculae postelnic, martor

† Căndea *vtori* vornic dă Țara dă Sus

Neculae *vtori* vornic dă Țara dă Jos

Petre iuzbașa dă divan, martor

[]¹, martor³.

M.M.B., nr. 74.388

Orig. rom., hârtie difolio (20x14,5 cm.).

Bibliografie: *facs.: Documente ...*, 2006, p. 111.

¹ Indescifrabil.

² Ad. interlinear.³ Semnături autografe.

15.

1787 august 31

Іѡ Никѡлае Петръ Маврѡгени воевод

милостію Божію господар земле Влахиское

† Măcar că paharnicul Lehliu au dat domni(е)i mele jalbă nemulțumindu întâi la hotărârea dumnealor boerilor dupe care s-au rânduie a eși la Divan. Dar în urmă s-au tras și s-au lăsat de dăvaoa aceasta.

Deci, numitul cumpărătoru cerând întărire de la domniia mea au mersu zapciu cel orânduie în doă rânduri la paharnicul din porunca domni(е)i mele de i-au arătat această anafora și l-au întrebat de nu iaste odihnit la hotărârea ce s-au făcut să vie ca să iasă la Divan sau să-și trimiță un vechil, iar de s-au mulțumit să arate. Și au răspuns domni(е)i mele prin zapciu că nicio apelație nu mai are de a eși la Divan și s-au lăsat și însuși dupe hotărârea dumnealor boerilor.

Deci dupe acest răspunsu al său ce în doaoă rânduri au trimis domni(е)i mele fiind și dreaptă hotărârea dumnealor veliților boeri după arătarea ce ni¹ să face întărim ca cumpărătorul din urmă Nicola Haftea să stăpânească cu pace. 1787 avgust 31.

Vel logofăt.

Prea înălțate² Doamne,

† Dumnealui *biv vel* paharnic Ioan Lehliu au jăluit mărie(е)i tale pentru Nicolae Hagi Efstathiū zicând cum că cumpărând pârătul Efstathiū doă prăvălii de la un Măinea papugiu, care sânt alătorea cu alte prăvălii ale dumnealui paharnicului când au cumpărat nu i-au dat și dumnealui de știre, ci au ținut cumpărătoarea tănuie doi ani. Și întrebând pe Măinea de prăvălii au le-au vândut el i-au dat răspunsul că sânt puse zălog, iar nu le-au vândut. Și așa zice că în trecutele păsimesi aflând cum că le-au vândut cu adevărat au trimis la Hagi Efstathiū ca să trimiță să-și ia bani(и) cumpărătorii și să lase prăvăliile pe sama dumnealui căzându-i-să dumnealui să le cumpere ca un vecin de alătorea și pârăt(ul) arătând multe pricinuiuri nu va să-și priimească banii și cere dreptate.

Dupe a căruia jalbă vătaful de visterie din luminată porunca înălțimii³ tale au adus înainte⁴ noastră pe dumnealui paharnic Lehliu față cu pârăt(ul) Nicolae Hagi Efstathiū. Și întrebându pe pârăt ce are să zică împotrivă răspunse că prăvăliile le are cumpărate de la Măinea încă de la *leat* 1783 prin zapisu făcut. Și cum că în trei rânduri au spus dumnealui paharnicului de cumpărătoare și i-au zis să-i dea bani(и) ca unul ce are protimisis și dumnealui nici zapisul au cerut să-l iscălească, nici bani(и) i-au trimis. Însă zise că la *leat* 1786 avgust au trimis însuși paharnicul o

slugă a dumnealui de l-au întrebat cumpărate are prăvăliile de la Măinea sau zălo[g]⁵ îi sunt puse. Și au dat răspunsul slugii că le are cumpărate iar nu zălog. Care a doa zi după trimiterea slugii zice că s-au sculat însuși de au mersu la paharnic și i-au spus că prăvăliile le-au cumpărat de la Măinea în taleri 3.200 și paharnicul zicându-i că să protimisește cu vecinătatea i-au cerut de atunci să-i dea banii ce au dat și să le ia dumnealui acele prăvălii. Și așa fără de a nu-i hotărâ nici într-un fel au eșit de la dumnealui și s-au dus. Dupe aceia zise că și la dumneavoastră tot la *leat* <17>83 iarăși s-au mai dus la paharnicu și i-au zis de voiește să ia prăvăliile să-i dea bani<i> să le ia¹ și nici un răspunsu nu i-au dat.

Asemenea și estimpu la luna lui ghenarie zise Efstathiu că chemându-l dumnealui paharnicu la casa dumnealui pentru altă pricină, fără de a-i pomeni cevași de prăvălii, iarăși i-au zis paharnicului că de voește să le ia¹, să-i numere bani<i> ce au datu și să le stăpânească dumnealui. Și paharnicul nici atunci nici un răspunsu nu i-au dat de voește să le ia¹ sau nu, nici că i-au mai făcut vreo cerere până acum, nici că i-au trimis bani să-i dea zapisul de cumpărătoare. Iar la început lunii lui februarie al acestui următor an zise Efstathiu că viind Măinea vânzător la casa sa i-au făcut mare rugăciune cu lacrimi ca să să milostivească asupra-i să-i dea prăvăliile înapoi⁶, ca să le dea unui datornec al lui cu mai mare prețu ca să să ușureze de datoriia aceluia. Și așa zice numitul Efstathiu că văzându-i lăcrămile și rugăciunea ce-i făcea s-au milostivit asupra-i și s-au făgăduit că i¹ le va da și peste două-trei zile au venit Măinea iarăși la casa părintelui și aducându-i pe un Nicola Dumitriu Hafta. Și iarăși rugându-l să-i dea prăvăliile Nicolii ca să să plătească de bani<i> ce-i era dator pentru mila Măinii i le-au și dat Nicolii priimindu-și de la Nicola numai taleri 3.200 cât le cumpăraseră de la Măinea, iar nu mai mult.

Deci, dupe ce¹ au dat prăvăliile la Nicola Dumitriu și dupe ce s-au întărit zapisul cu trecerea și în condica Departamentului tocmai atunci zice că au trimis și dumnealui paharnicu zicându-i cum că cere prăvăliile de la Efstathiu să-i dea bani<i> și să le ia. Am cerut de la Hagi Efstathiu zapisul cu care au cumpărat aceste prăvălii de la Măinea și ne arată că este la mâna Nicolii Haftii cel mai din urmă cumpărător. L-am adus și pe Hafta față înaintea⁴ noastră de la care cerând să ne arate zapisul Măinii îl văzum scris cu *leat* 1783 ghenarie 8, iscălit de Măinea Grigoriu vânzător și adeverit cu cinci marturi, pe care îl dă la mâna pârâtului Nicolii Hagi Efstathiu și prin care îi vinde două prăvălii ale lui din Mahalaoa Sfântului Nicolae, din Șelari, în Ulița cea Mare, din Papugii, cu locul lor drept bani gata, taleri 3.200. În dosul căruia zapisu la trecuta luna lui februarie 5, văzum alt zapisu iscălit de Nicola Hagi Efstathiu și de Măinea Grigoriu adeverit cu trei mărturii, pe care îl dă la mâna Nicolii Dumitriu și în care scriu însă Măinea cavafu zice că pentru a lui datorie pe bani gata au fost vândut aceste două prăvălii la Nicolae Hagi Efstathiu drept taleri 3.200, cum să vede în fața zapisului.

Dar, el fiind dator și la Nicola Dumitriu taleri 1.530 și neavându-i cu ce-i plăti au năzuit la amândoa părțile cu rugăciune și milostivindu-să asupra-i i-au dat ascultare și Nicola Dumitriu peste suma datoriei sale de taleri 1.530 au priimit ș-au întorsu la Nicolae Hagi Efstathiu bani<i>«> cumpărătorii suma ce s-au zis mai sus taleri 3.200 și cu acest mijloc s-au plătit și de Nicola Dumitriu. Iar Nicolae Hagi Efstathiu adeverează că de bună voie au dat prăvăliile și și-au luat de la Nicola Dumitriu bani<i>«> cumpărătorii<i>»> deplin taleri 3.200, dând și toate sineturile vechi ce au avut, ci să aibă a stăpâni cu pace fiindu-i moșie ohabnică din josul căruia zapisu peste 33 de zile îl adeverează și dumnealor boieri judecători *ot* Departamentul de Șapte arătând cum că înaintea⁴ dumnealor mergând de față Măinea i Hagi Efstathiu și Nicolae Dumitriu au arătat Măinea că pentru a sa bună datorie de bună voie au vândut la Efstathiu cum și Efstathiu au arătat că de bună voie le-au dat la Nicola Dumitriu priimindu-și toți bani<i>«> și Nicola Dumitriu încă au arătat că le-au priimit cu această sumă, atât de taleri 3.200, ce le-au cumpărat Efstathiu de la Măinea, cum și cu acei taleri 1.530 ce avea să ia el de la Măinea, care fac peste tot drept cât s-au luat prăvăliile de [la]⁷ Nicola taleri 4.730, pentru care scriu dumnealor boieri<i>«> judecători ca să să siguripsească cumpărător având vecin pe dumnealui paharnicu Lehliu. În două rânduri au trimis judecata la dumnealui paharnic înștiințându-l de această vânzare și arătându-i și zapisul și au dat răspunsul că nu crede a fi¹ priimirea prăvăliilor drept această sumă de bani. Și fiindcă în cinci zile ce au trecut de când i s-au dat știre n-au făcut nicio urmare paharnicu. Întărescu și dumnealor zapisul să stăpânească numitul cumpărătoru cu pace, însă când până în soroc de zile 30 nu va face paharnicu prin judecată vreo cerere de protimisis, care adevere a judecății<i>«> Departamentului o întărește și preasfântul părintele, mitropolit cu iscălitura preasfinției<i>«> sale.

Deci, întrebarăm pe dumnealui paharnicu ce are să mai zică împotriv[a]⁸ vânzărilor și a tacirului ce dete Nicolae Hagi Efstathiu înaintea⁴ noastră, care zice că de două-trei ori i-au spus că au cumpărat prăvăliile. Și la tacirul lui Nicolae Hagi Efstathiu de tot tăgădui paharnicu zicând că nicidecum nu i-au pomenitu vreodată Efstathiu pe cum arată ci zălog au știut prăvăliile până când i-au dat de știre boieri<i>«> judecători *ot* Departamentul de Șapte. Arătându-ne și un zapisu iscălit de Măinea scris cu *leat* []⁹, adică cu []⁹ mai în urmă de zapisul c[u c]are¹⁰ vânduse prăvăliile la Efstathiu prin care să leagă Măinea ca oricând va vinde el prăvăliile să aibă a da de știre dumnealui paharnicului să le¹ cumpere ca unul ce are protimisis. Care zapisu văzându-l noi că este mai în urmă de cât zapisul cu care vânduse prăvăliile la Efstathiu întrebarăm pe Măinea pentru aceasta și nu tăgădui zapisul cel arată dumnealui paharnicu nici avu cuvânt să răspundă împotrivă. Ci rămase cunoscut că Măinea cu înșelăciune au dat acest fel de zapisu la mâna dumnealui paharnicului fiindcă cum zicem pe vreme când au dat el acest zapisu la mâna paharnicului prăvăliile era vândut la Nicolae Hagi Efstathiu. Dar cu ficileșugul ce

au făcut Măinea vânzător Nicolae Hagi Efstathiu cumpărător nu să vinovățează întru nimicu pentru că de au fost vânzarea tănuită de vânzător dar cumpărător(ul) i-au spus de trei ori că au cumpărat prăvăliile. Și pentru căci cu ficleșiug au făcut Măinea acest zapisu ca un ficlean este vinovat a să pedepsi cu orice fel de pedeapsă să va socoti de înțălepciunea înălțimii¹¹ mări(e)i tale. Iar pentru căci cumpărător(ul) i-au spus curat că le-au cumpărat și paharnicu până acum au tăcut cu tăcerea ce au făcut au pierdut protimisisul ce au avut căci cel ce are protimisis ori de la vânzător de va afla sau de la cumpărător sau măcar și de la alții streini de va afla și nu va porni pâră până în 30 de zile după trecerea a treizeci de zile pierde protimisisul ce au avut. Însă de va fi¹ adevărat chiar așa precum de-te Efstathiu tacrir înaintea⁴ noastră, la care fiindcă dumnealui paharnicul tăgăduște toate arătările dumnealui Hagi Efs[ta]thiu⁵, dupe orânduiala judecății(ı) și dupe hotărârea pravilniceștii condice să cuvenea ca dumnealui să priimească blestem la taga ce făcea pentru toate câte Efstathiu arată înaintea⁴ noastră. Și apoi să aibă protimisis a întoarce bani(ı) la Efstathiu acei taleri 3.200, dar dumnealui zise că nicidecum blestem nu priimește ci să mulțumește să facă Efstathiu endicon la arătările sale cum că sânt toate adevărate și putând face jurământ în sfânta beserică cu mâna pe Sfânta Efvanghelie așa va rămânea odihnit și va stăpâni Hafta prăvăliile cu pace. A căruia cerire pentru a face Efstathiu endicon am priimit-o și noi și am întrebat pe Nicolae Hagi Efstathiu de poate priimi blestem pe acest mai sus arătate zise ale sale cum că sânt toate adevărate și răspunse că pe dreaptă știința sa poate priimi și blestem.

Deci, am pus pe Efstathiu și toate mai sus arătatele zise ale sale le-au dat și cu tacriru în scris înaintea⁴ judecății în dosul căruia tacriru după cerirea și priimirea paharnicului am făcut paharnicu către preasfinția sa, părintele mitropolit ca pe toate acele zise ale sale cât și în tacriru sânt arătate și mai sus sânt numite să priimească blestem înaintea⁴ preasfinții(ı) cum că sânt toate adevărate. Pe care tacriru cu pitacu ce am făcut din partea noastră dându-le în mâna zapciului ca să ducă pe amândoa părțile la Sfânta Mitropolie ne aduse zapciu răspunsu că dumnealui paharnicu nici într-un chip nu au vrut să meargă la Sfânta Mitropolie ca să fie față când va priimi Efs[ta]thiu¹² blestem, ci au dat răspunsul cum că până nu va băga pe Nicolae Hagi Efstathiu în biserică să jure cu mâna pe Sfânta Evanghelie pe ponturile ce-i va da dumnealui într-alt chip nu să mulțumescu. Care ponturi ce au dat dumnealui paharnicu arătându-ni-să de către zapciu și puindu-le lângă tacriru ce au dat Efstathiu văzum că pontul cel dintâi *i* cel de al treilea *i* cel de a(ı) cincilea și cel de a(ı) șasilea sânt coprinse întocmai. Și asemenea și la ponturile din tacriru cu care am orânduit pe Efstathiu să priimească blestem. Iar pontul cel de al doilea *i* cel de al patrulea și cel de al șaptelea văzum că sânt fără de niciun temei și fără de cuviință de a priimi Efstathiu blestem pe dânsile, pentru că la pontul de al doilea zice paharnicu că de ce nu i-au spus când au cumpărat că-l știia de vecinu. Dar aceasta de i-au spus sau de nu i-au spus s-au cercetat de judecată și de aceia s-au

orânduit Efstathiu la blestem ca să arate de i-au spus sau de nu i-au spus. La pontul de al patrulea zice paharnicu că ar fi zis Efstathiu [în]¹³ înaintea⁴ noastră cum că i-au dus zapisul ca ori să-l iscălească sau să-i dea bani<i>. Și dumnealui zise că nu i-au dus zapisul nicidecum, dar acesta cu greșală o arată paharnicu pentru că Efstathiu nicidecum n-au zis acest cuvânt înaintea⁴ noastră. Iar fără de zapisu zice Efstathiu că au mersu la paharnicu și i-au spus cum că au cumpărat și i-au zis ca să-i dea bani<i> și să ia¹ prăvăliile și dumnealui nu i-au dat nici un răspuns. Care aceasta fiindcă o tăgăduiește paharnicu este coprinsă în ponturi ca să priimească Efstathiu blestem cum și pentru pontul al șaptelea ce mai zice paharnicu că de-l va dovedi pe Efstathiu elpiorcos să dea zece pungi de bani la cutie. Aceasta poate să o socotească fieșcine de este pont ca să priimească Efstathiu blestem pe dânsul.

Asemenea și pentru cererea ce face paharnicu ca să bage pe Efstathiu în sfânta biserică să jure cu mâna pe Sfânta Evanghelie¹⁴ nici la aceasta nu are paharnicu niciun temei pentru că este o provlimă care poate să o facă un omu prostu care nu știe ce va să zică jurăm[â]ntul¹⁵ și ce va să zică blestemul. Iar un boier ce știe prea bine că jurământul din blestem, care nicio deosăbire să vede că o face numai pentru hula Efstathiului. Și mai vârtosu că și blestem a să da Efstathiului este cu singatavasis al dreptății pentru că și cum mai sus zicem orânduiala judecății și dreptatea supune pe paharnicu la jurământ fiindcă dumnealui tăgăduiește, iar nu pe Efstathiu care și de să știe curat la sinidisiia dumnealui.

Pentru ce, dar să sfiește a face jurământ și mai vârtos că această ferire de jurământ în biserică ar putea să o¹ facă asupra unui om prost, care-le să socotească că este mai rău jurământul decât blestemul, iar asupra lui Nicolae Hagi Efstathiu nu are nici un cuvânt să o¹ facă fiind neguțător cinstit cu bun ipolipsis și omu știut că este cu frica lui Dumnezeu. Ci acestea să vede decă sânt tot pricinuri de ale dumnealui paharnicului cu socoteală [c]ă¹⁶ cu acest fel de mijloace ar putea să întorcă bani<i> la Efstathiu acum peste patru ani ce au trecut de când au cumpărat prăvăliile până acum.

Deci, judecata văzând că dumnealui paharnicu Lehliu nici priimește blestem la tăgăduirea ce face, nici să mulțumește a să da blestem lui Nicolae Hagi Efstathiu cum că toate arătările-i sânt adevărate după cerirea și mulțumirea ce au făcut înaintea⁴ judecății, rămase să înțelegem că zilele Efstathiului sânt adevărate. Și dumnealui paharnicului i-au spus încă de la *leat* 1786 avgust, care sânt până acum luni 8 și mai mult afară din alte două rânduri, care zise Efstathiu că i-au mai spus la dichemvrie tot al *leatului* <17>86 și estimpu la ghenarie deosăbit de înștiințarea ce i-au făcut judecata Departamentului când Măinea de al doilea au vândut prăvăliile la Nicola Hafta. Care numai de la înștiințarea Departamentului și până când să vede jalba paharnicului pornită să vede că au trecut zile 46 fiindcă adeverirea Departamentului să vede scrisă la trecuta lun[ă]¹⁷ a lui mai 10, iar jalba paharnicului să vede pornită la trecuta luna lui aprilie 26. Care să vede că și de

atunci de când i s-au arătat de la Departament vânzarea dumnealui iarăși au lăsat de au trecut zile 10 peste 30, ce sânt rânduite ale sorocului de protimisis.

Ci drept acest mai sus arătate cerirea de protimisis ce face dumnealui paharnicu asupra acestor două prăvălii iaste nepriimită și Nicola Dumitriu Hafta cel mai din urmă cumpărătoru rămâne să-și stăpânească prăvăliile cu bună pace dupe zăpisul de cumpărătoare.

Iar hotărârea cea desăvârșit rămâne a să face de înălțimea¹⁸ ta. 1787 iulie 9.

Vel banu.

Vel dvornicu.

Vel vornicu.

Vel logofăt.

Vel paharnic.

Vel stolnicu.

M.M.B., nr. 37.427

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (47x30,5 cm.), sigiliu inelar domnesc în chinovar.

Bibliografie: ed.: *Documente ...*, 1960, pp.152-159 (nr. 92) și G.M. Rafailă, *Câteva documente ...*, în *C.A.B.*, 2009, pp. 89-95 (nr. 48); *facș.: Documente ...*, 2006, p. 111.

¹ Ad. interlinear.

² ПНЪЛЦАТЕ.

³ ПНЪЛЦИМИИ.

⁴ ПНАИИТЪ.

⁵ Rupt în orig.

⁶ ПНАПОИ.

⁷ Tăiat în orig.

⁸ Scris peste slova „ъ”.

⁹ Loc alb în orig.

¹⁰ Scris peste cuvântul „аре”.

¹¹ НААТІИ și Ad. interlinear.

¹² Scris peste slova „ф”.

¹³ Fără sens.

¹⁴ ВВАНГЕЛІЕ.

¹⁵ Scris peste slova „ѣ”.

¹⁶ Scris peste slova „м”.

¹⁷ Scrsi peste slova „а”.

¹⁸ ПНЪЛЦИМЪ.

16.

1787 noiembrie 6

Prea înălțate¹ Doamne,

Cu luminată porunca mări(«i) tale viind Ianache portărelui ca să mergim să hotărâm moșia Scăeni, din *sud* Buzău, și să alegem întâi partea dumnealui sătrarului Costandin Filipescu, de cătră moșneni de acolo, dându-i moșia pă jumătate, adică din șase moși trei, după coprinderea anaforali(«i) ce iaste întărită de cătră înălțimea² ta. Și apoi să alegim și părțile fieștecăruia moșnean după sineturile ce vor avea.

După luminată porunca înălțimii³ tale am mersu la fața locului dimpreună cu toți moșneni(«i) fiind și dumnealui sătrar și trăgând moșia pă trei locuri după obicei tot hotariul. Și vrând ca să deosibim moșia jumătate partea dumnealui sătrarului după luminată porunca mări(«i) tale pă lungul moșii după obicei și să punem și pietre. Moșneni(«i) n-au vrut nicidecum zicând ca să-i dăm dumnealui moșia în curmeziș, unde iaste numai pietre și pădure fără de⁴ niciun venit. Și așa nevrând moșneni(«i) ca să-i dăm moșie pă lungu după obicei ne-au lăsat moșia și au fugit.

Noi iarăși văzând că nu șad de față n-am îndrăznit a pune pietre până a nu înștiința înălțimii³ tale. Și deosibit mai înștiințăm mări(«i) tale că într-acestu hotaru de moșie a Scăenilor au fostu și doasprezece schitulețe și fieștișicare-le au avut de stăpânea câte un petec de locu ocol împrejur schitului. Care schituri după vreme stricându-să și dărăpănându-să s-au împresurat de cătră moșneni acele oco(a)le și au rămas numai un schit, ce să numește Fundătura, unde sântu călugărași adunați și să jărtfește Sfânta Leturghie. La care pentru ajutorul și hrana călugărașilor de la acest schit de va lumina Dumnezeu pă măriia ta a să da și acestelalte oco(a)le tot la acestu sfânt schit, care pomenire în veci va fi⁴ mări(«i) tale.

Și ani(«i) înălțimii³ tale de la Dumnezeu să fie mulți și fericiți. Noemvrie 6 (17)87.

Al mări(«i) tale prea plecate slugi,
Costandin Hrisoscoleu medelnicer
Iordache Cantacuzino sătrar.

«Verso»: De la⁴ ispravnicii Buzăului pentru partea dăn moșia Scăeni a sătrarului Costandin Filipescu.

M.M.B., nr. 27.709

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (32x20,5 cm.). Are copie mod. la mss. 27.652, nr. 22, f. 32-33.

Bibliografie: reg.: I.C. Filitti, *Arhiva ...*, 1919, p. 162 (nr. 496).

¹ ИНЪАЦАТЕ.

² ИНЪАЦИМЪ.

³ ИНЪАЦИМИНИ.

⁴ Ad. interlinear.

17.

1787 decembrie 21, București

Їѡ Николае Петръ Маврѡгенѡ воевода господар земле Влахиское

† De vreme ce atât neguțătoria și alșișverișul cât și eștinățatea lucrurilor ce să cumpără sănt temeiuл cel mai desăvârșitu al îndestulării lăcuiitorilor tuturor stăpănilor și domnia mea fiindcă această îndestulare a credincioșiloru supuși lăcuiitori din țara domni«e»i mele (a căriia stăpânir[e]¹ ne-au hotărât-o milostivirea marelui Dumnezeu) o socotim datorie netăgăduită a domneștii noastre oblăduiri, între alte«le» ce [am]² cugetat a pune în orânduială de iznoavă pentru mai bună înlesnirea neguțătorii și alșișverișului tuturor de obște. Văzând că din obicei ce au rămas aici, la cinstita politie a scaunului domni«e»i mele, Bucureștii, de a să face numai doă târguri afară din oraș pe săptămână și acelea numai la un locu orânduit pricinuește la obște pagubă. Căci de a să face numai în doă zile ale săptămânii nu pot veni toți cei ce au lucruri de vânzare căroră întâmplându-li-să vreo trebuință deosebită la casele lor într-acea vreme ce aru putea veni să să afle la târg să scapă de zilile cele orânduite ale târgului și rămănu a le adăsta în ceilaltă săptămână. Și nu urmează să fie bi«el»șug și eștinătate în toate zilile de târg dintr-acea pricină.

Căci acum din voia și mila lui Dumnezeu s-au înmulțit și lăcuiitorii aceștii de Dumnezeu păzite politie și cu această pricină găsescu și precupeții mijlocu de fac ale loru precupii vânzând în oraș lucruri cu îndoite și întreite prețuri, de la cari-i sănt siliți și oroșanii a cumpăra cu scumpătate neputând aștepta până la al doilea săptămână.

Drept aceia pentru ca să înlesnim atât pe lăcuiitori la alșișverisul loru cât și pe toți oroșanii politii Bucureștii să-i îndestulăm a putea cumpăra cele trebuincioase loru eștine am binevoit domnia mea a hotărî ca să să facă trei târguri de afară pe săptămână, adică marțea și vinerea la Târgul de Afară cel obicinuit dupe cum s-au făcut până acum, iaru unul joia să să facă la Зовдохъдпиги, adică la Izvorul Tămăduiriloru din capul Podului Mogoșoa«e»i, alăturiа foisorului domnescu, în meidanu, împotriva porții curții foisorului, la care să să facă și oboru de vite dupe cum trebuie, unde să vie lăcuiitorii cu cele de vânzare ce au pentru alșișverișul loru. Pentru care am fost dat domneasca noastră carte încă de la iunie, în 17, *leatul* 1787, cu poruncă către dumnealui *ve!* agă ca să înștiințeze atât în tot orașul Bucureștiloru,

cât și vameșilor spre a să face adunarea la orânduitalu locu *Зовадохъниги*, de târg nou.

Dar, pentru ca să fie următoru în toată vremea facerea acestui târg ce iaste de folosul lăcuitoriloru am întărit domniia mea această hotărâre și cu domneascu nostru hrisov prin care orânduim ca toată vama ce să va aduna din alișverişurile ce să va face la numitul acesta târg *от Зовадохъниги*, ce să ia pe seama sfintii biserici de acoloa de la *Зовадохъниги*, fără de a nu să amesteca vameșii întru nimicu. Care vameși nu pot cu niciunu cuvânt drept a pretenderisi vama acestui târg ca una ce n-au fostu mai nainte, nici nu să cuprinde în strigarea vămiloru, ci încă s-au și arătat anume în ponturile domnești.

Drept aceia să aibă volnicie epistatul de la numita sfântă biserică a căuta și a lua vama ce să va aduna de la acest târg, care să cheltuiască la trebuințele sfintii biserici, pentru care am întărit hrisovul acesta cu însuși domneasca noastră iscălitură și pecete, marturi puind și pă preaiubiții domni(е)i mele fii: Costandin voievod, Petru voievod, Iosifu voievod. Și pe dumnealor cinstiții și credincioși(и) boieri cei mari ai Divanului domni(е)i mele: pan Dimitrache Ghica *vel* banu, pan Manolache Brâncoveanu *vel* *dvornicu* de Țara de Sus, panu Manolache Crețulescu *vel* *dvornic* de Țara de Jos, panu Scarlat Greceanu *vel* vistier, panu Costache Ghica *vel* logofăt de Țara de Sus, panu Scarlat Ghica *vel* logofăt de Țara de Jos, panu Nicolae Mavrogheni *vel* spatar, panu Vasilache *vel* postelnic, panu Dimitrache Fălciu *vel* clucer, panu Theodorache Știrbeiu *vel* paharnicu, panu Alecsandru Văcărescu *vel* stolnicu, pan Nicolache *vel* comis, pan [] *vel* slugeru, panu Stavrache *vel* pitaru.

Și ispravnicu panu Costache Ghica *vel* logofăt de Țara de Sus.

Și s-au scris hrisovul acesta întru al doilea anu al domni(е)i mele aici, în orașu domni(е)i mele, Bucureștii, la *leat* 1787 dichemvrie 21, de Costandin logofăt de Divanu.

† Іѡ Николаи Петръ Маврогени воевод, милостію Божію господар

Costandin Ghica *vel* logofăt *procit.*

Copie scrisă asemenea din cuvânt în cuvânt dupe hrisovul cel adevărat, Petrache logofăt.

M.M.B., nr. 95.655

Orig. rom., hârtie difolio (56x40 cm.), monograma domnească și sigiliu inelar domnesc în chinovar.

Bibliografie: menț.: M. Stan, „*Târgul de Afară*” ..., 1969, p. 256, n. 16 și 17; p. 257, n. 18; p. 258, n. 19, 20 și 22, cu *facș.* la p. 257; *facș.*: **Documente** ..., 2006, p. 112.

¹ Scris peste slova „и”.

² Se repetă în orig.

³ Loc alb în orig.

18.

1789 decembrie 20

† Adecă eu, u(ṅ)cheiaș Stan Pețegon Vărcu, u(ṅ)chiiș Dobre din frați vânzându-mi partea mea de moșie din Hărsești, mi-am¹ priimit bani pe partea mea taleri 140, adică o sută patruzeci. Și i-am dat² și eu acest zăpis dă moșie ca să² stăpânească cu bună pace dumnealui slugeriului Marin și cocon(ii) dumnealui dă către neamu meu.

Și m-am iscălit mai jos ca să se crează și am pus și degetul în loc de pecete. (1)789 dechemvrie 20.

Eu, u(ṅ)chiiș Stan vânzătoriu.

Eu u(ṅ)cheș Dobre, vânzătoriu.

Și cându s-au dat bani au fost și Ion breslașu de față.

Și am scris eu, diiaconu Marin, cu zisa lor.

M.M.B., nr. 45.907

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (21,5x15,5 cm.), o semnătură digitală în cerneală.

¹ мѣам.

² Ad. interlinear.

19.

1790 mai 10

Dă la¹ Comisiia vistieriei banului Craiovii

Costandin [Toțilu?]², sin []³ ot Cornești, sud Gorji, chipul lui om [dă]⁴ mijlocu la față zméd, părul capului murgu, sprâncene murgi, ochi căprui, mustăți murgi, barba []² murgu, care-le fiind slugi dă []² din breasla dumnealui *vel* spatar. Și aflându-să slujind i s-au dat pecete comisii vistierii să fie nesupărat. 1790 mai 10.

† []⁵ *vel* vistier

Treti vistier⁶.

«Verso»: Trecut în catastih«ul» vistieriei. 1790 mai 28. Vasile logofăt za vistierie.

M.M.B., nr. 37.433

Orig. rom., hârtie folio cu filigran (24,5x19 cm.), sigiliu inelar în chinovar.

¹ Ad. interlinear.

² Indescifrabil.

³ Loc alb în orig.

⁴ Scris peste alte slove.

⁵ Pătat în orig.

⁶ Semnături autografe.

BIBLIOGRAFIE:

Așezămintele Brâncovenești. O sută de ani dela înființare 1838-1938, volum documentar comemorativ întocmit de Emil Vârtosu și Ion Vârtosu, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului. Imprimeria Națională, București, 1938.

Documente feudale privind istoria orașului București și a satelor învecinate, aflate în colecția Muzeului Municipiului București, coord. dr. Ionel Ioniță, Editura Muzeului Municipiului București, București, 2006.

Documente privind istoria orașului București, red. resp. Fl. Georgescu, Muzeul de istorie a orașului București, București, 1960.

Filitti, Ioan C., *Arhiva Gheorghe Grigore Cantacuzino*, Inst. de Arte Grafice „Carol Göbl”, București, 1919.

Rafailă, Grina-Mihaela, *Câteva documente privind Centrul Istoric al Bucureștilor aflate în colecția Muzeului Municipiului București*, în C.A.B., vol. VIII, Editura Agir, București, 2009, pp. 34-121.

Stan, Maria, „*Târgul de Afară*” de la capul Podului Mogoșoarei, în B.M.I.M., vol. VII, Muzeul de istorie a Municipiului București, București, 1969, pp. 253-258.

SUMMARY

The Bucharest City Museum owns a series of 19 documents issued, throughout the year 1786, by the chancellery of ruler Nicholas Mavroghenes, of Wallachia - a pelicular, original character.